

מתיקות ועריבות התורה

סיפורים משלים ואגדות
לשולחן שבת

תשעה באב - ואתחנן

הסתר פנים

בגמ' ירושלמי סנהדרין [פ"ה ה"ב] מובא: אין לך קשה בעולם מאותה שעה שאמר הקב"ה בדברים [ל"א, י"ח] "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא". האדם רואה הרבה דברים בעיניו והוא לא מבין, איה הקב"ה? איה נפלאותיו? איה נוראותיו? ואינו מבין שאנו נמצאים בהסתר פנים, ולא סתם הסתר פנים, אלא הסתר בתוך הסתר.

חז"ל מספרים לנו שבזמן חורבן בית שני הייתה עיר גמלה ושמה היה הר המלך. ומסופר שעל תרנגול ותרנגולת חרבה אותה העיר, שהיו נוהגים שבשעה שהחתן והכלה יוצאים לרחוב להינשא, היו מוציאים לפניהם תרנגול ותרנגולת לרמוז שיפרו וירבו כתרנגולים האלו. יום אחד עברו שם חילות של רומי ולקחו תרנגולת אחת מאלו. עמדו עליהם היהודים והכו אותם ולקחו את התרנגולת. ספרו זאת למושל הרומאי, ואמרו לו היהודים מרדו בך. מיד באו הרומאים להילחם בהם.

באותה עיר היה גיבור גדול מישראל שהיה קופץ קפיצה אחת עד למרחק של מיל והיה הורג בהם המון גדול. כשבא השר הרומאי להילחם, הסיר כתרו מראשו והטילו לארץ ואמר "ריבוננו של עולם מבקש אני ממך שלא תמסור אותי ואת מלכותי בידי של זה". ואותו גיבור אמר "אלוקים אל תצא בצבאותינו", נכנס אותו גיבור לבית הכיסא בא נחש ונשכו ומת.

אמר השר הרומאי כיון שמן השמים עשו לי נס, אכפר להם חטאם והניחם והלך. התחילו היהודים לשמוח באכילה ושתייה והדליקו נרות בכל העיר, וכל כך גדול היה אור הנרות שחילות של רומי הבחינו בצורות שעל גבי טבעותיהם במרחק של מיל.

אמר השר, היהודים שמחים על שהלכתי, הם סבורים שאיני יכול להם ולא נתנו שבח והודיה להקב"ה חזר עליהם עם שלוש מאות אלף

ניתן להאזין לשיחותיו של הרב גדעון ראובן בשידור חי מידי שבוע ב"קול הלשון" על ידי זיהוי קולי במס' 03-6171111 ולהקיש * [אפשר לקבל צינתוק]. כמו כן ניתן פניני "אור החיים" הקדוש

לדבינו הקדוש רבי חיים ב"ר משה בן עטר זיע"א

"ונשב בגיא מול בית פעור" [ג', כ"ט]

שואל ה"אור החיים" הקדוש - הפסוק שלפני כן מדבר על מינויו של יהושע וכעת בפסוק אומר משה רבנו ששיבו בגיא מול בית פעור ולכאורה אין קשר בין הפסוק שלפני כן וגם אין קשר בפסוקים שלאחר מכן?

עוד קשה, מה רצה הפסוק לומר "ונשב בגיא" מדוע הדגיש הפסוק שישבו שם? עוד צריך להבין מדוע נאמר "מול בית פעור" היה ניתן לכתוב "ונשב בגיא בית פעור"?

מסביר ה"אור החיים" הקדוש - משה רבנו גמר את דבריו לאחר שאמר לעם ישראל שהוא התחנן אל הקב"ה להיכנס לארץ ישראל, ולא הועילה תפילתו להיכנס. אמר הקב"ה למשה לעלות על ראש הפסגה לראות את ארץ ישראל, ואז ציווהו על יהושע. לאחר מכן סיים משה רבנו את דבריו ואמר "ונשב בגיא" אין ישיבה אלא עכבה עד עולם. ונאמר "בגיא" שהוא מקום נמוך הואיל וארץ ישראל גבוהה מכל הארצות, וגיא כלפי ארץ ישראל היא נמוכה. וקבורתו של משה הייתה מול בית פעור בשל עוון בית פעור בשביל שלא יצליח המקטרג להרים ראש כנגד ישראל, לכן היה נחוץ משה להיקבר דווקא שם.

שולפי חרבות והיו הורגים בהם שלשה ימים ושלשה לילות. בחלק השני של העיר היו אוכלים ושותים ומריעים ולא ידעו מה שארע בחלק הראשון של העיר.

עוד מסופר שהיה בכפר אחד בארץ ישראל שני אחים, וכל רומאי שהיה עובר שם היו הורגים אותו. הלכו ואמרו לאדריאנוס את כתרך מסור להם שכן לגביהם אין בך שום מועיל.

עמד אדריאנוס ובא להילחם בהם, שמעו שני האחים שהוא עומד לבוא עליהם יצאו כדי להילחם בהם, מצא אותם זקן אחד אמר להם "ה' עמכם ואל תפחדו משום רע".

השיבו ואמרו לאותו זקן "לא עזרתו אנו רוצים ולא תועלתו" וגרמו עונותיהם ונהרגו. הובילו את ראשיהם למלך, שאל המלך מי הרג את אלו? ענה אחד מהם אני הרגתיים אמר להם לכו והביאו לי גופותיהם הלכו ומצאו נחש כרוך עליהם, באו ואמרו זאת למלך. אמר להם אדריאנוס "אם לא כי צורם מכרם וה' הסגירם" [האזינו ל"ב, ל].

הרי לנו תמיהות ממש גדולות, אתה שומע את אותם גויים מהללים את הקב"ה ואף מבקשים ממנו לא להימסר ביד היהודים, כלומר שהם מבינים שמאת ה' הייתה זאת, ובכל אופן לא מתגיירים או עושים שינו כל שהוא בחייהם.

כמו כן אותם יהודים כיצד יכולים לומר אין אנו צריכים כל עזרה מאת הקב"ה, הרי זה דבר שלא נתפס בשכל כלל. וההסתר פנים הוא גדול מאוד, למרות שתלמידי חכמים מבינים מה הקב"ה רוצה, המון העם לא מבין דבר שיוצר חילול ה' נוראי. וכל זאת נוצר בשל חטאינו וגלינו מארצנו והתרחקנו מה' יתברך עד אשר ירחם ה' ויביא את משיח צדקנו במהרה בימנו...

הקדוש אומר ואזכור!!!

פנינים ממח"ס "זרע שמשון"

לדבינו הקדוש רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני

"רבי חלפתא איש כפר חנניא אומר עשרה שיושבין ועוסקין בתורה (ג"א בדין) שכינה שרויה ביניהם. שנאמר (תהילים סב, א) "אלוקים ניצב בעדת אל" ומנין שאפילו חמישה, שנאמר (עמוס ט, ו) "ואגדתו על ארץ יסדה, ומנין שאפילו שלושה שנאמר (תהילים פב, א) "בקרב אלוקים ישפט" ומנין שאפילו שנים, שנאמר (מלאכי ג, ט"ז) "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע" ומנין אפילו אחד שנאמר (שמות כ, כ"א) "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתך". [ג', ז].

שואל בעל ה"זרע שמשון" הרי אם באדם אחד שרויה השכינה, כל שכן בשנים ובשלושה ובחמישה ובעשרה?

עוד קשה, מדוע קפץ ודילג מעשרה לחמישה ולא אמר שבעה או שמונה?

עוד צריך להבין, הרי בכל פסוק יש רמז או על לימוד תורה או על המשפט. אך בפסוק "ואגדתו על ארץ יסדה" אין שום רמז כלל לא על התורה ולא על המשפט?

מסביר בעל ה"זרע שמשון" שלפי גרסת רש"י "שיושבין ועוסקים בדין" הכל מתורץ, שיש מחלוקת האם אחד כשר לדון מדאורייתא או שלא. כמו כן בשניים יש מחלוקת בסנהדרין [ו] בין ר' אבהו ושמואל האם הדין שלהם דין או שלא.

ובתחילת המשנה בסנהדרין מובא חילוקי דינים במספר הדיינים, שלושה דיינים כשרים לדון בדיני ממונות. ובעיבור החודש ובעיבור השנה יש מחלוקת. אך אם גמרו את העיבור בשלושה הדין הוא שמעוברת. ובסמיכת זקנים ועריפת עגלה יש מחלוקת האם בשלושה או חמישה, וההלכה היא שצריך חמישה. ובדיני ערכין וקרקעות ובדיני נפשות צריך עשרה - תשעה וכהן.

המשך א"ה' ב'בש"ב הכא...

יהי רצון שזכותם של ה"אור החיים" הקדוש ובעל ה"זרע שמשון" תעמוד לחיים ברוך בן שרה פעשא לכרכה והצלחה בכל העניינים, ולבריאות איתנה.

הלכה למעשה

הרב מנשה מורנו שליט"א

דיני יין לקידוש ולהבדלה

שהוסיפו לו כל מיני חומרי טעם כמו מיץ רימונים או דובדבנים וכיוצא"ב (שו"ע רע"ב סעיף ג', והמהדרין לקדש על יין בלא שום תוספת טעם, תע"ב שכי"ה לרמב"ם, ביאוריה"ל ד"ה ועל יין ובשו"ע י"א בס"ח. יין מפוסטר אינו חשוב מבושל וכשר לכתחילה לכו"ע, מנח"ש ח"א סימן כה', קובץ תשובות להגריי"ש ח"א סימן ע"ו). המנהג לקדש לכתחילה על יין לבן, והמחמיר לקדש על יין אדום דוקא תע"ב (בשו"ע רע"ב סעיף ד' הביא "סתם" שמקדשין עליו, והרמב"ן פוסלו, והמנהג לקדש עליו). יין שהיה מגולה בלילה, אע"פ שכיום אין מקפידין על גילוי, פסול הוא לקידוש (שו"ע רע"ב סעיף א', ובמשנ"ב סק"א כתב שאפילו בדיעבד פסול, אמנם בכה"ח סק"ה וחזו"ע שבת ב' עמ' עט' כתבו להכשיר בדיעבד. אם היה מגולה בתוך המקרר, דינו שסגור וכשר לכתחילה, כ"ה בכה"ח סק"ט לגבי סגור תוך ארון, ובחזו"ע שם בהדיא גבי מקרר).

ג. מדין עונג שבת, צריך לשנות יין גם בתוך הסעודה, בכל אחת משלושת הסעודות בשבת (שו"ע ר"י ס"ב, משנ"ב תקכ"ט ס"ק יא', ומשנ"ב בסימן קע"ד סק"ח שאין רגילין במדינתנו לשנות יין בסעודה, אינו שייך כיום שהיין בזול. ומ"מ כ"ז רק בין ממש, לא בתירוש שאינו מענג יותר משתיה קלה. ופשוט שמי שאוהב ווסקי או בירה, יכול לצאת דין עונג שבת בהם ואין חייב דוקא יין, ומי שאין אוהב לא יין ולא משקה אחר המשמח, יקיים עונג שבת באיזה דבר אחר אשר ערב לחיקו).

ד. כיום שהיין מצוי בכל מקום, אין עושים קידוש על 'חמר מדינא'. אמנם מי שנמצא בחו"ל במקום שאין יין כשר מצוי, יכול לעשות קידוש על בירה או משקה חשוב אחר המצוי באותו מקום (שו"ע רע"ב ס"ט, אם היין מאוד ביוקר, נחשב הדבר כאין היין מצוי באותו מקום, ביאוריה"ל רצו" ס"ב ד"ה אם. ויש לעיין אם ענבים מצויים באותו מקום, האם יש חיוב לקנות ענבים ולסחוט אותם כך שיהיה לו תירוש לקידוש). י"א שדין הבדלה כדין קידוש בזה, אך י"א שבהבדלה אף אם היין מצוי, יכול לעשות לכתחילה על 'חמר מדינא' (בביאוריה"ל רצו" ס"ב ד"ה אם תפס שלכו"ע יכול לעשות הבדלה על 'חמר מדינא' גם כאשר יין מצוי, ופשטות דבריו שכי"ה אף לשיטת השו"ע. ובחזו"ע ב' עמ' קכ"ד כתב שדין הבדלה כדין קידוש).

א. צריך לקחת דוקא יין שטעים למי ששותה אותו, מפני על יין שלא טעים לו, אין יכול לברך עליו ברכת הגפן (ברכת 'הגפן' היא ברכת הנהנין, ואין מברכין ברכת הנהנין אלא רק כאשר יש הנאה על מה ששותה ואוכל, אבל אם אין לו שום הנאה בברכתו, אין לו לברך כלל כמבואר בשו"ע ר"י סעיף ב'). לכתחילה צריך המקדש לשנות כמלא לוגמיו (כמות משקה שיתן לצד אחד תוך פיו ויראה מלא, ומשתנה שיעור זה מאדם לחבירו, והוא בערך 45 סמ"ק), ע"י שתיית המקדש, יוצאים כל השומעים ידי חובה, אפילו אם אינם שותים כלל (ששתיית יתר המסובין הינה למצוה מן המובחר ואינה מעיקר הדין, כמבואר בשו"ע רע"א סעיף יד'). כאשר בעל הבית שונא יין, יותר נכון שאת קידוש הלילה יעשה הוא, ואחד מבני הבית ישתה כמלא לוגמיו (שמועיל בדיעבד כמבואר בשו"ע רע"א סעיף יד' ובמשנ"ב ס"ק ע"ג), ואת קידוש הבוקר יעשה אחד מבני הבית (וגם ישתה כמלא לוגמיו) ויוציא את בעה"ב ידי חובה (כנלענ"ד, כיון שקידוש הלילה הוא ברכת המצות וקידוש הבוקר הוא ברכת הנהנין, ומה שמבואר בשו"ע רע"א סעיף ד' שאף ברכת הגפן של קידוש הוא ברכת המצות, איירי בבה"ה הוציא מי שאינו בקיא, וכאן שכולם בקיאים בא הוציא עצמו ועי"ז להוציא האחרים, אין לו לברך הגפן כיון שאין נהנה, אולם בקידוש הלילה נגרר 'הגפן' אחר ברכת הקידוש, עיין בא"ח ש"ש בראשית ס"ה. אמנם מי שחולה בסוכרת, יכול תמיד לעשות קידוש והבדלה לשנות מעט ולתת לאחד מבני הבית לשנות כמלא לוגמיו, כיון ששתיית מעט יין אין מסוכן לחולה סוכרת).

ב. למצוה מן המובחר יש לקחת יין משובח, דהיינו יין מיושן לכל הפחות ארבעים יום (רע"ב משנ"ב סק"ה). ולכתחילה אפשר לקדש על תירוש, יש להקפיד לכתחילה שיהיה 100% מיץ ענבים בלא תוספת מים (שי"א שעי"י תוספת מים יורדת הברכה ל'שהכל', שאין דרך למהול מיץ במים, עיין משנ"ב ר"י ס"ק כ"ט ולב'). מותר לכתחילה לקדש על יין מתוק, שהוסיפו לו סוכר או דבש, וכן על יין מבושל, או על יין

תמיד רצית ללמוד בקלות ובהבנה מלאה את דברי ה"אור החיים" הקודש?

תמיד רצית שיהיה לך חלק וזכות בתורתו ובסגולותיו של ה"אור החיים" הקדוש?

רוצה לעשות משהו משמעותי ומיוחד לע"נ יקירך?

רוצה לקבל ישועות מעל הטבע?

עכשיו זו ההזדמנות!!

בס"ד בקרוב מאוד עומד לצאת לאור הספר:

'מתיקות ועריבות התורה' על פניני ה"אור החיים" הקדוש

מחולק ללימוד יומי על סדר פרשיות השבוע ומועדים

הרוצים ליטול זכות וחלק בהדפסת ספר זה יפנו בהקדם למס' 0527151420